

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 cor.
 pe 1/4 an 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
 pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sfert de garson: prima dată 14
 linii, a doua dată 12 linii, a treia
 dată 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și insertiile
 trebuie să se plătească în avans.

Telefon pentru oraș și comitat: 111.

Scrisori adresate la adresa redacției

TRIBUNA

Budgetul.

Eri, Dieta pe neașteptate a încheiat incidentul provocat de rescriptul consulului în Galați, luând majoritatea la cunoștință răspunsul ministrului președinte.

Eötvös, Lengyel Zoltán, Hock, Apponyi și ceilalți campioni, cari combat pe Tisza pe chestia «națională», că n'ar apăra în de-
 tul interesele persecutatei (limbi maghiare,
 au fost siliți să se mulțumească cu declara-
 țiile reeditate de pe vremea marel ob-
 structi, fără să fi putut înjgheba o rezistență
 cum plănuseră, încontra guvernului.

În chipul acesta, încă în ședința de
 ieri s'a putut începe discuțiunea generală
 asupra budgetului pe 1904. Ziua întâia de
 desbatere însă puțin a edificat țeara.

Au vorbit doi oratori. Apponyi și Komjathy.

Dar ce credeți, ce-au spus? Armată ma-
 ghiară, limbă de comandă maghiară, repre-
 zentanță externă maghiară, curte maghiară.
 Acestea sunt cele mai urgente nevoi ale țării.
 Ceea-ce am auzit în Lászberény, clișeele cu-
 șute de contul lungan, prosa obsedantă
 de o variată incultură a lui Komjathy, iată
 ce i-s'a înbiat țării în ziua întâi a desba-
 terii. Nici o idee, isvorind din nevoile multe
 mari ale populațiunii, nici o soluție tin-
 dând la ușurarea sarcinilor, dinaintea cărora
 cetățenii i-au lumea în cap, nici o critică ap-
 licată părților în adevăr slabe și detesta-
 bile ale sistemului de guvernare, ci maghia-

rizare, maghiarizare și iar maghiarizare. Pen-
 tru miile de rani din câte sângerează țeara
 aceasta, ei altă soluție n'au de cât: politica
 de maghiarizare. Panacea d-lui Komjathy
 pentru toate boalele.

Pe lângă o astfel de opoziție nu e în-
 adevăr mirare, că se cutremură deja teme-
 liile pe cari s'au pus prea multă greutate,
 piloții pe care să reazămă edificiul acestui
 stat. Nu e nici o mirare că răsare anarhia
 la tot pașul, perzându-se speranța într-o altă
 îndreptare. Și nu e mirare că fug cu miile
 cetățenii, alungați de mizerie, că pământul
 acesta nu-și mai poate hrăni proprii săi fii.

Guvernul urmărind fantasmagoria de
 mare putere a Ungariei, gândul mai mult
 ori mai puțin absurd, de a transpune punc-
 tul de gravitate al Monarhiei în Ungaria,
 îmbibat de astfel de preocupări și tendente, nu
 s'a pretat delă nici o risipă pentru sco-
 puri de acestea, curat fanteziste. Tot în cate-
 goria aceasta putem pune milioanele chel-
 tuite la an, pentru nebunia maghiarisării, co-
 lonisării, acțiune de mântuire Secuiască, luxul
 nebun potrivit cu grandomania maghiară,
 sacrificii pentru salvarea gentry-ului maghiar,
 și câte și mai câte, titulo ajutoare, subvenții
 pentru invalizii morali ai nației conducătoare.
 La toate acestea s'au adăugat preterisiunile
 an de an crescânde ale militarismului și așa
 mereu în linie ascendentă, sarcinile, s'au
 întins până la insuportabilitate.

Și opoziția, care ar trebui să țină ro-
 lul fortei moderatoare, să înfrineze pornirile
 esuberante spre cari și dealtfel înclină o

putere, în loc de a fi aceasta, ea a încura-
 giat guvernele spre risipă, și nici un guvern
 — după dinsa — n'a cheltuit destul, dacă
 a fost vorba de vre-o himeră a maghiarisării.
 Și d'aci se poate vedea clar că toți domnii
 din Dieta Budapestei, sunt o apă, un pământ,
 Kossuthiști, Apponyiști Tiszaiști ori cum s'ar
 numi, și opoziție nu este, căci opoziția ade-
 verată este azi scoasă din viața constitu-
 țională a țării noastre.

Eată de ce privim noi cu o uimire ne-
 înțeleasă, cum e posibil ca nici un ecou, să
 nu străbată în pomposul palat de pe țer-
 mul Dunării, al multelor mizerii ce străbat
 de-alungul și de-alături țeara, nici o voce să
 nu se ridice, reprezentând viața de afară,
 în variile și urgentătoarele ei manifestații.
 Par'car fi oameni din o altă lume, cari vi-
 sează fericiri la stări închipuite, plâsmuite
 în bogata lor fantazie și ici colea să ceartă
 dacă nu convin asupra vre-unui plan croit
 cu mințile lor odihnite.

Ziua întâi a desbaterilor budgetului im-
 presia aceasta ne-a lăsat.

Cum se va urma d'aci încolo? În ade-
 ver e de prisos curiozitatea.

În special noi Românii la ce să ne
 așteptăm? Pentru noi budgetul țării e numai
 pasiv, activ nu. După-ce ne-am versat su-
 doarea acolo de unde noi nimic nu căpătăm,
 zic că-s «banii lor». Atunci banii lor îi mân-
 căm dacă ne aruncă o fărâmară pentru bise-
 rică ori ajutorarea clerului nostru, zicem fărî-
 mară, căci de altce-va nu poate fi vorba.

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

IN BUCOVINA.

Sosit la Cernăuți, am înțeles mai bine cu-
 nștințele pentru care comitetul central stăruise,
 ca serbarea să nu se mai facă.

Pamfilie Dan nu ridicase delă postă banii
 ce sosiseră și nu credea că vom putea să punem
 la cale serbarea.

Fruntașii Românilor din Bucovina, oameni
 umpaniți și preocupați de interese locale și
 actuale, nu erau accesibili pentru vederile noas-
 tre, se temeau că-I vom compromite prin agi-
 tațiunile pornite în vederea serbării și erau ho-
 riziți să nu ia parte la serbare. În deosebi
 decu Hurmuzachi, cel mai cu trecere dintre
 înșiși, stăruia să renunțăm la executarea hotă-
 ririi luate în o clipă de avânt juvenil, ori, cel,
 puțin, să ne mărginim a depune urna pe mor-
 timent — fără de steaguri naționale, fără de di-
 cursuri, fără de portic și arcuiri de triumf.

Ce puteam să fac eu? — ce trebuia să
 fac?

Eram convins că tocmai pentru Românii
 în Bucovina serbarea are să fie punctul de
 lecare al unei noue epoce culturale; fără de
 bucovineni însă, ba chiar contra voinței lor, nu
 putea face serbarea, și colegii nostri din
 Bucovina nu îndrăzniau să între în comitet.

Dacă ar fi existat dar un comitet, l-aș fi
 convocat, aș fi obținut delă el hotărîrea de
 amănare și aș fi scăpat și de răspunderea grea
 ce mă apăsa și de munca incalculabilă ce mă
 aștepta; eram însă eu singur și nu puteam de
 cât să fac tot ceea ce e cu putință, ca progra-
 mul stabilit de comitetul central să fie execu-
 tat în toate amănuntele lui.

Am vestit deci atât pe public, cât și pe
 celelalte comitete, că comitetul s'a stabilit la
 Cernăuți, și nu mi-a rămas de astă dată decât
 să subscriu ca președinte, luând pe E. Luță ca
 secretar.

Mi-s'a cerut acum să nu fac nici o pre-
 gătire mai înainte de a mă fi încredințat că gu-
 vernul provincial nu va opri serbarea.

Voiam și eu s'o fac aceasta, dar mai multe
 zile de-a rîndul m'am plimbat sbătându-mă pe
 ulițele Cernăuților și discutând cu Pamfilie
 Dan, care mă primise în gazdă, și în cele din
 urmă m'am dumirit și am luat hotărîrea de a
 pleca și singur la Putna, dacă nu va fi voind
 nimeni să mă însoțească.

Știam prea bine că întrunire nu se va
 putea face decât cu voia autorității locale și în
 prezența unui comisar: n'aveam însă să fac
 arătare decât în termen de trei zile, ear până
 la 15/27 August mai erau câte-va săptămâni, și
 pentru facerea pregătirilor n'aveam nevoie decât
 de învoirea egumenului, care mă aștepta cu
 nerăbdare. Ar fi fost o indirectă mărturisire, că
 stau la îndoială asupra dreptului nostru de a
 face serbarea, dacă aș fi cerut voe chiar de pe
 acum. N'aveam nici o daravere cu guvernul
 Bucovinei: nu eu aveam să mă duc să-I dau,

ci el avea să vie să-mi ceară explicațiuni, dacă
 avea nevoie de ele.

Acest fel de a vedea era neobișnuit în
 Bucovina și a încălzit pe mulți dintre Bucovi-
 nenii și mai ales pe întru fericire pomenitul S.
 Andreevici-Moraru, atunci preot și membru
 în consistoriu, suspendat în urma conflictelor,
 pe care le avuse cu metropolitul Hacman. Sub
 ocrotirea lui am ajuns în cele din urmă să
 constituim comitetul, în care au intrat mai
 mulți dintre colegii nostri din Bucovina, între
 cari cei mai zeloși Pamfilie Dan, Vasile Mo-
 raru, fiul mentorului nostru, I. Luță, Gribovschi
 și Cocinschi.

De aci înainte am răsuflat și eu mai ușor,
 căci acum nu mai vorbiam în numele unui co-
 mitet, care nu exista, și nu mai purtam eu sin-
 gur răspunderea.

Primul act emis de acest comitet a fost
 scris de mine ca președinte, de Dan ca ca-
 sier și de Moraru ca secretar, și n'am mai ple-
 cat la Putna, cum fusese vorba, cu desăgii în
 spinare, ci în căruța Părintelui Dan, tatăl lui
 Pamfilie, care primind sarcina de casier, tre-
 mura când puneă mâna pe bani, și a devenit
 torturatorul nostru.

Voind să profităm de ocaziune, ca să ne
 punem în legătură cu fruntașii dela țară și mai
 ales cu preoții, am făcut o călătorie cu mare în-
 cunjur și ne-am oprit pretutindeni, unde spe-
 ram să ne putem găsi agenți. Toți se bucurau
 că serbarea se va face, și mai ales la Siret, unde
 Teodor Stefanelli făcuse o viuă propagandă,
 am ținut chiar o mică întrunire. (Va urma).

Ajutorarea economică a poporului român, promovarea culturii sale din bani publici, spriginirea instituțiilor sale, acestea n'au loc în actualul sistem, în contra căruia trebuie deci să luptăm din toată puterea, atât din punctul de vedere al intereselor generale ale țării cât și din acel al intereselor poporului român, interese armonice și indivizibile.

DIN DIETA.

— Ședința dela 23 Iunie —

În ședința de azi camera a început desbarea asupra bugetului, care abia este speranță, să fie terminată în curînd, ci va dura vr'o 4—5 săptămîni. Pentru proiect a fost interesul deja ziua primă foarte mare. După Komjáthy Béla, care în numele partidului kossuthist a refuzat proiectul, s'a ridicat marele Buddha, contele Apponyi, vorbind după cum are datină, în cuvinte bine sunătoare, pline de foc, vervă și fluturînd steagul, cum zice un ziar maghiar, de-asupra capului opoziției. Întreaga opoziție a fost un adevărat ecou al cuvintelor măestrului vorbitor, numai aderenții s'ei de pe băncile guvernamentale tăceau, și ascultau tânguirile, erupțiunile amare și svîrcolirile neputincioase ale fostului lor șef. În ședința de azi s'a votat asupra răspunsului ministrului president dat ert, care de sine înțeles, a fost primit din partea mameiucilor cu majoritate de voturi. Votul lui Hodossy care încă a aderat la răspunsul ministrului, a fost primit din partea opoziției cu strigăte de Hoch, care de loc a părăsit sala cu fața înroșită ca de foc.

În cursul votării afară în coridor s'a întâmplat o scenă. Deputatul Boncza Miklos a leșinat, așa că s'a telefonat după salvatorii. Deputatul farmacist Buzáth s'a trudit mai mult să readucă la conștiință pe condeputatul său aplicându-i în grabă cataplasme reci și de oțet. Salvatorii au constatat, că deputatul și-a stricat stomacul (probabil ascultând vorbirea ministrului president, observă un ziar maghiar opozițional).

În afacerea lui Szivák Kossuth azi s'a făcut nouă declarații, între alții a vorbit în chestie personală Apponyi Albert, ear Szederkényi Nándor a înșinuat vătămarea dreptului său de imunitate din partea președintelui, care în ședința de ert i-a detras cuvîntul.

La interpelația deputatului Molnár János ministrul Tallián Béla va răspunde probabil mâine.

* Serbarea dela Putna.

Comitetul pentru aranjarea serbării dela Putna a esmis liste de subscripție în țară pentru adunarea sumelor necesare pentru serbare. Totodată s'a decis a se emite o invitație către toți, cari doresc se aducă omagiile sale rămășițelor și memoriei lui Ștefan-cel-Mare și să se invite toate națiunile conlocuitoare din țeară la serbare. Să se invite populațiunea din Putna și comunele învecinate ca să sprijinească comitetul în nizuința sa de a putea primi oaspeții. Pentru dignitari și reprezentanții diregătorilor și oficiilor publice din țară și străinătate se va da o masă oficioasă, pentru inteligență un raut și pentru popor asemenea o masă.

În privința primirii poporului s'a decis a se adresa către parohiatele din comunele învecinate cu Putna ca să invite parochienii, ca aceștia să sprijinească comitetul la primirea oaspeților cu deosebire a poporului.

Din Bucovina.

„Un mincinos, un denunțator, ticălos“. . . Sâmbătă s'a sfîrșit în Cernăuț, procesul mîrșav intentat de Aurel Onciul, baronul Eudoxiu de Hormuzachi, proces despre care am vorbit acum câteva zile.

Onciul acuzase pe baronul Hormuzachi că a primit bani din România, prin d. Maiorescu, ca să facă în Bucovina agitație iridentistă. Afirmăția aceasta, vrednică de Iuda din Iscariot, a fost spulberată de o scrisoare a d-lui Maiorescu publicată de bar. Hormuzachi. Cum prin aceea scrisoare spusele lui Onciul erau arătate ca minciuni sfruntate, el s'a crezut dator să dea în judecată pe d. Hormuzachi.

Procesul a durat două zile. D. Maiorescu a fost citat ca martor și depozitia sa, făcută la trib. Ilfov, sub prestare de jurământ, a fost trimisă la Cernăuț unde a fost tradusă în limba germană, și citită înaintea curții cu jurați.

La toate dovezile aduse de bar. Hormuzachi și la pledoariile zdrobitoare ale advocaților acestuia Aurel Onciul, — care spre rușinea titlurilor nobilitare, mai este și „cavaler“ — s'a mărginit la o serie de violente diatribe și calomnii la adresa țerei românești.

Astfel — reproducem textual după „Destep-tarea“ — acest renegat a spus că „Morala publică este putredă în România, dovadă falsurile de la ministerul de finanțe în afacerea sortirei rentelor. Viața socială din România este cunoscută, căsătoriile nu înseamnă nimic, divorțurile sunt la ordinea zilei, morala este laxă, sub acest fel de împrejurări jurații vor stie ce au să țină și de depozitiunile d-lui Maiorescu (făcute sub jurământ)“.

Și după ce înșiră toate aceste calomnii și altele pe cari le-a publicat și prin ziare, Onciul și-a încheiat astfel „apărarea“ sa: „Domnilor jurați: Dacă pe bar. Hormuzachi îl veți achita atunci, prin verdictul Domnilor-Voastre, spuneți că Aurel Onciul este un mincinos, un denunțator, un ticălos...“

Jurații din Cernăuț, în unanimitate au achitat de dl bar. Hormuzachi, condamnând pe Aurel Onciul și emulul său Florea Lapu la plata tuturor cheltuielilor procesului.

Sentința juraților Cernăuțeni a produs bucurie în toată Româniea bucovineană și trebuie să o producă în toate țările locuite de Români căci printr'nsa se înfierază un renegat, se striveste o buruină veninoasă răsărită în ogorul românismului. Așa după cum singur a spus Aurel Onciul, în urma achitărei bar. Hormuzachi a rămas înfierat ca „un mincinos, un denunțator, un ticălos“.

Așa trebuie să-l considere de acum România de pretutindenți și trebuie să mulțămim juraților din Cernăuț că l'au demascat și ni l'au prezintat în toată golițiune netrebnecei lui

Din străinătate.

Politica Angliei în Africa ostică.

Sir Charles Eliot, directorul protectoratului din Africa ostică a demisionat din postul său. În o telegramă adresată ministrului president cere investigație în afacerea, ce a precedat demisiunea sa. Eliot afirmă, că ministrul de externe l-a îndrumat să denege unor anumite persoane cedarea de teritoriu, în acelaș timp, să asigure pe seama sindicatului din Africa ostică sub condițiuni favorabile monopolul de pămînt. Acestei îndrumări Sir Eliot însă n'a satisfăcut, considerînd-o de nedreaptă și păgubicioasă.

Reorganizarea armatei engleze.

În cursul conferinței asupra reorganizării

armatei secretarul of Donoughawre a clarat, că acum trebuie cumpănită chereorganizării armatei. Guvernul speră reducerea numărului contingentului va tea fi contrabalansat prin ridicarea calitatrupelor.

Francia. F. Faure a depus cere pentru o interpelare în privința incidentelor de ert din sinul comisiunei de anchetă asupra încercării de mituire a presidentului consiliului de către congregația Chartre. Ministrul president Combes cere amânarea interpelațiunii. Combes cere amânarea terpelețiunii. Cu toată opoziția, amânarea până la depunerea raportului comisiunii anchetă se votează cu 364 voturi contra.

Ședința se ridică apoi.

Comisiunea de anchetă în chestia mituirii ministrului president a ascultat Millerand. Declarațiunile acestuia fiind contradictorie cu acele ale lui Combes, președintele consiliului și ale lui Edgar Combes, fiul, comisiunea a ordonat confruntările. În cursul ședinței comisiunii s'au dus incidente de o violență ne mai au. Un membru al majorității a proferat la adresa unui membru al minorității, epitet de „bandiți“, ceea-ce a dat naștere încăerării: călimarile au zburat în aer, loviturile au fost schimbate. Numai penibilele eforturi din partea membrilor și-au păstrat sîngele rece s'a putut aca adversarii să fie despărțiți.

Cu ocaziunea discuțiunii asupra bugetului ministrului de război, ministrul sident Violitti a declarat că după votarea legii din 1901, prin care se consolida se fixau cheltuielile militare, nu numai nu s'a dat pe față nici un alt fapt, să facă necesară o majorare a mijloacelor de apărare ale țării, dar din contra au venit mai intime alianța și raporturile cale ale guvernului cu puterile străine. Ministrul president declară tot deodată că va cere alte cheltuieli în scopuri militare. Dacă însă ar crede că aceste cheltuieli plementare sunt necesare, n'ar sova a le cere parlamentului.

Rutenii.

Nu s'ar crede și totuși e adevărat că în Europa un popor care are o civilizație și feratură veche, care numără, astăzi încă, 28 de milioane de suflete, și pe care Europa uită așa de mult, încât abia dacă savanții sîv nose existența. Este vorba de Ruteni, din care mare parte, vre-o 24 de milioane (după statistica oficială din 1900) locuiesc în Rusia meridională, aproape 3.500.000 în Galiție de Nord și în Bucovina, și vre-o 400.000 în Ungaria de Nord. Acest popor și istoria sa sunt astăzi uitate. Este că în chip oficial, numele său nu mai este în v. Rusia meridională, țeara originală a Rutenilor, poartă istoricește numele de Rusi. I-a fost dat în veacul al IX-lea și al X-lea. În țeară n'auv nimic comun cu locuitorii Rusiei actuale, care nu se organizează politicește decît în veacul al XIII-lea și cari, sub dominațiunea subitarilor, formară imperiul moscovit în veacul XIV-lea.

Până la Petru-cel-mare, care-și luă titlul de „Țar al Rușiiilor“, această țeară păstră de Imperiul moscovit.

Diferența între cele două popoare, din punct de vedere cultural și etnografic, era foarte mare. Sub influența Tatarilor, s'a format la Moscova o monarhie despotică și ostilă civilizației europene. În tot imperiul nu exista decît o tipografie destinată numai la tipărirea cărților religioase. În Rutenia, dimpotrivă, s'a format un republican. În mai multe orașe se întemeiască bunc și la Kiev chiar o universitate. Sîntau p de comercianți și de lucrători subvenționați și Rutenii avură la această epocă mai mult loca de instrucțiune decît astăzi.

Lupta cu regatul Poloniei făcu pe Ruteni să se unească, la 1653 cu Imperiul țarilor moscoviți, cari trebuiră însă să le garanteze independența. Dar aceasta independență garantată n'a fost nicodată respectată și, puțin câte puțin, țarii au înălțat-o. Mai târziu, — mai cu seama sub Mazepa care se uni cu regele Carol XII-a, încercară în mai multe rânduri să libereze patria lor de dominațiunea moscovită. Impărăteasa Catarina II-a desființă organizațiunea autonomă a Rutenilor: poporul fu desarmat, s'a introdus sclăvia și țara fu anexată de imperiul moscovit sub numele de „mici Rusie“. Astfel, printr'un neaz, un întreg popor a fost suprimat din istorie, căci din acele timpuri filologia și știința europeană nu mai cunoaște pe „Ruteni“ ci nu mai pe micii.

După apăsarea politică, veni apăsarea culturală. Chiar din 1720, Țarul Petru semnă un neaz în care ordonă ca la Kiev și Cernikov să nu se tipărească alte cărți de cât operele religioase, scrise în limba rusească. Toate școalele rutene fură închise sau modificate. Chiar astăzi nu există nici o școală ruteană în Rusia meridională unde, cum am spus, locuiesc 24 de milioane de Ruteni. Tinerimea Ruteană a fost deportată în masă. Aproape toți scriitorii au suferit această soartă, și printre ei cel mai mare poet rutean, Taras Sevcenko, care a fost trimis în Siberia ca prizonier politic, unde a murit.

În ultimii ani ai Domniei lui Alexandru III, situațiunea Rutenilor părea că se ameliorează puțin; dar dela 1862 încoace, reacțiunea începu din nou să bântue.

Toate aspirațiunile naționale fură cu brutalitate strivite, și din nou scriitorii și savanții fură deportați în Siberia. Dar cea mai mare lovitură împotriva civilizațiunei și a existenței naționale a Rutenilor datează dela „era liberală“ a Imperiului țarilor.

Ucazul din 5 Iulie 1876 oprește importarea din străinătate și tipărirea în țară a oricărei cărți în limba ruteană. Este o complectă lucrare de de desnaționalizare. De abia dacă din când în când se autoriză publicarea unor culegeri de poeme și de bazme, dar numai în volume mari de oarecun sunt mai scumpe și mai greu de transportat. Lucrările științifice în limba ruteană nu sunt de loc autorizate. Dar iată cel mai extraordinar lucru: în vreme ce în Rusia apar ziare în limba germană, franceză, poloneză, fineză, armeană, georgiană, ebraică, nu se poate imprima nici un ziar în limba ruteană. Astfel se speră să se închidă gura la 24 milioane de Ruteni, și cu toate acestea nu parvin să-l desnaționalizeze; limba lor se menține de oarece este vorbită. Cine cunoaște bine ce se petrece în Rusia meridională, în orașe ca Kiev, Karkow, Poltawa, Odessa etc. Chiar ținând seama de temperamentul arzător al populațiunei, este sigur că această mișcare este datorită în mare parte a faptului că sentimentul național la Ruteni este foarte dezvoltat, mult mai dezvoltat decât se crede. În ultimii ani mai cu seamă propaganda națională ruteană a făcut progrese mari; la Cernăuți și Lemberg s'au înlemiat reviste clandestine și cari servesc exclusiv la agitația națională din Rusia meridională.

Cultura și literatura națională a Rutenilor e reprezentată acum prin Rutenii austriaci. Ei au un mare număr de ziare cotidiene de o oarecare importanță; la Lemberg au o academie de științe foarte remarcabilă, întemeiată de societatea Sevcenko, care, publică o frumoasă revistă științifică, la carel director e cel mai mare scriitor rutean în viață, d-rul Iwan Franko. Cu toate acestea, soarta Rutenilor din Austria, este departe de a fi învidiat. Galiția occidentală, care e aproape în întregime populată de Ruteni, făcu parte, în secolul al XVII-a, fiind regatul Poloniei, și căzu sub dominațiunea Austriei imediat după împărțirea Poloniei la 1772. În primele timpuri, mai cu seamă sub împăratul Iosif al II-lea, a fost lăsați, relativ liniștiți, dar dela 1817 încoace, soarta lor începu să se schimbe: Împăratul Francisc I. declară regatul Galiției „indivizibil“ și-l dete complectamente noblețel poloneze, numită *Schlahta*.

Această dominațiune aduse după sine în 1849 instrucțiune singeroasă din partea poporului îndrăgostit și leal al Rutenilor. Această insurecțiune fost reprimată și puterea noblețel se mai mărire, mai cu seamă de când luptele constituționale aduseră o largă autonomie în Galiția. Nu abue să se peardă din vedere că noblețea, iar a poporului polon este stăpân pe această țară. Socialiștii și democrații poloni luptă pentru reînstituirea Poloniei, în frontierele sale etnografice. Nobilimea, din potrivă, este pentru vechea

Polonie jagelonă, care mergea „de la mare la mare“, adică dela Baltica până la Marea-Neagră.

Câte-va cifre vor arăta în ce chip s'a servit nobilimea polonă de această putere, pentru a apăsa pe Ruteni.

Galiția numără șapte milioane de locuitori — după ultima statistică oficială, — 3.200.000 sunt poloni, 3.000.000 sunt ruteni, iar 800.000 evrei. Cu toate că Polonezii nu sunt numeroși de cât Rutenii, aceștia din urmă nu ocupă de cât opt din 70 de deputați. În dieta Galiției, compusă din 161 de reprezentanți, 145 sunt Polonezi și numai 16 ruteni. Polonezii sunt mari proprietari, pe când Rutenii sunt lucrători și țărani; cel dintâi nu se mențin la putere de cât grație unei organizații administrative corupte care este cu totul în mâinile lor.

Dacă vrem să cunoaștem ce fac pentru popor, trebuie să știm că din 7 milioane de locuitori ai Galiției, vre-o 4.400.000 sunt, după ultimul recensământ, 63% neștiutori de carte. Dacă instrucțiunea este atât de puțin înaintată în țară, aceasta este adevărat mai cu seamă în ce privește Rutenii. Câte-va cifre vor dovedi adevărul.

Pentru instrucția gratuită a copiilor polonezi, se cheltuiesc anual 61.500 de cor.; pentru copii ruteni nu se cheltuiesc de cât 21.000 de cor. În 1868, înainte de introducerea regimului Scholachei în Galiția, 42,6% din școlile populare erau poloneze, și 54,9% rutene. Astăzi nu mai există nici o singură școală populară numai ruteană, dar pe de altă parte sunt 50,7% școli poloneze și 48,3% școli mixte (poloneze și rutene).

Din 1193 profesori asistenți, cari nu posedă nici o calificatiune pedagogică, 3/4 funcționează în partea ruteană a Galiției. Rutenii nu mai au nici o singură școală superioară (școală unde studiile sunt mai lungi de 5 ani); Polonezii au 125 asemenea școli. Sunt 31 gimnazii poloneze și 4 rutene. Nu există nici un seminar consacrat numai pentru profesori ruteni, cu toate că sunt multe mixte, și astfel autoritățile pot să dea ca pretext lipsa de profesori ruteni pentru a închide școlile. Chiar și universitatea din Lemberg s'a polonizat, puțin câte puțin.

Desvoltarea culturală și națională a poporului rutean este făcută aproape imposibilă.

Soarta Rutenilor în Galiția, țară aproape în întregime autonomă, da întregului imperiu austriac o lecțiune de care va trebui să profite: este că federalismul, adică autonomia țărilor în vechile lor frontiere istorice, nu servește de cât la apăsarea minorităților, — chiar dacă acestea sunt mereu tot așa de puternice ca și majoritățile. Equitatea cere ca o autonomie națională să asigure tuturor naționalităților și tuturor minorităților naționale beneficiul independenței.

Lupta culturală în Franția. Senatul a început desbaterea asupra proiectului pentru ștergerea învățământului congregațiunilor. Propunerea senatorului din dreapta *Chamaillard*, de a se lua proiectul dela ordinea zilei, a fost respinsă din partea camerei cu 188 voturi contra 168 în urma opunerii ministrului de instrucțiune *Chaumié*. După-ce au fost mai multe propuneri de natura aceasta respinse, senatul a decis desbaterea de urgență cerută de guvern, cu 167 voturi contra 110, începând discuția în general.

Contra-candidatul lui Roosevelt. O depeșă de cabel din Chicago anunță că la presidenție va fi recomandat cu unanimitate de voturi senatorul *Fairbank*.

Războiul ruso-japonez.

Despre lupta ce se da și acum spre est dela linia ferată Kaitșu-Haitșong nu au sosit nici acum rapoarte detaliate. Atâta este sigur, că în ultimele zile s'au dat mai multe ciocniri, în cari Japonezii au luat mai multe poziții, ear Rușii s'au retras. Conform veștilor răspândite de Chinezii Rușii vorbesc deja cu deplină convingere, că Port Arthurul este aproape de a cădea.

Foarte slabă mângăere este pentru Ruși, dar vrând-nevrând trebuie să se împace cu această realitate, deja de pe acum.

Greșelile Rușilor.

„*Neue Freie Presse*“ scrie:

După însăși descrierile și datele din rapoartele oficiale ruse, se poate constata acum cu siguranță că Rușii au suferit Mercurul 15 c. la Vafangku un dezastru simțitor. Înfrângerea aceasta era de altminterlea de așteptat căci ea își are cauzele în jumătăți de măsuri și dispozițiuni false. Am arătat că o acțiune despresurare sau liberare pe care armata lui Kuropatkin ar întreprinde-o în favoarea Port-Arthurului ar fi o eroare gravă, ale cărei urmări ar putea duce chiar la o catastrofă pentru armata rusă. Ideea expediției pentru despresurarea Port-Arthurului nici n'a pornit din capul comandantului răspunzător al armatei ruse din Mandșuria. După informațiunile — întru cât ele sunt exacte — asupra schimbului de vederi între Petersburg, Mukden și Liaoiang, generalul Kuropatkin ar fi pășit cu toată autoritatea sa în contra unei astfel de operațiuni, influențele dela curtea din Petersburg par a fi fost însă mai tari decât sfatul înțelept al generalului iscusit și experimentat în arta militară, și omul micilor experiențe, amiralul Alexeieff, a eșit învingător.

Dacă în consiliul de războiu din Petersburg nu s'a avut energia a se ataca cu toată armata lui Kuropatkin pe Japonezii de sub comanda lui Kuroki și prin o luptă pe linia Liaoiang-Fengvangceng să decidă și despre soarta Port-Arthurului, atunci grosul armatei trebuia să întreprindă marșul pentru despresurarea fortăreței, pe când o parte prin ocuparea și apărarea trecătorilor ar fi avut să acopere flancurile spatele forțelor pornite spre sud. Și această operațiune ar fi fost riscată căci dacă Japonezii ar fi izbutit să forțeze una sau mai multe trecători muntoase, retragerea armatei de despresurare ar fi fost foarte primejdioasă. Dar fiindcă cei din Petersburg n'au voit să pună totul pe o carte, cum se zice, și să dea o mare luptă decisivă fie în direcția Fengvangcengului, fie în direcția Port-Arthurului, s'a luat refugiul la o jumătate de măsură. Grosul armatei lui Kuropatkin a rămas în pozițiile sale dela Liaoiang și Mukden și un corp mai slab de expedițiune sub generalul Stackelberg a trebuit să plece spre a atrage pe atacatori dela Port-Arthur și a degaja pe asediați. Operațiunea aceasta presupunea în același timp ieșirea generalului Stoessel, ceea-ce având în vedere blocarea Port-Arthurului era greu de combinat și de realizat.

În cartierul principal rus trebuia să se știe că generalul Stackelberg în drumul său spre Port-Arthur nu va întâlni numai două divizii din a doua armată a lui Oku — o divizie avea să supravegheze fortăreața — ci și cel puțin două divizii din a doua armată a lui Nodzu, debarcată de curând la Pitsevo, și astfel va avea să se lupte cu forte covârșitoare și probabil să fie bătut. Cu toate acestea, jumătatea de măsură s'a pus în executare. Nici generalul Kuropatkin nu poate fi spălat de vina dezastrului suferit de Stackelberg, căci dacă posedă în adevăr aceea vedere clară și experiență militară ce i-se atribuie în Rusia, trebuia să fi observat, că Stackelberg cade într-o cursă și să nu-și dea învoiala la o întreprindere care nu putea să aibă decât un sfârșit tragic pentru armele ruse.

Dar cu toată nenorocirea datorită propriei lor vini, Rușii pot să se felicite dacă generalul Stackelberg scapă fără alte pierderi din situația urită în care se află. Se spune deja, că un detașament japonez debarcă la Kaitșu, pe când o divizie a lui Nodzu se îndreaptă dela Sinian de asemenea în direcție vestică spre Kaitșu și Dasițao. Japonezii sunt pe cale să strângă sforile latului în cari au căzut Rușii cu marșul lor spre sud...

Chiar dacă generalul Stackelberg izbutește să-și salveze corpul de armată, nereușita încercării de a despresura Port-Arthurul va avea grave urmări din punct de vedere moral. Înainte de toate, nereușita aceasta va avea un efect depri-mător asupra garnizoanei din Port-Arthur. Dar nici trupele până acum intacte ale lui Kuropatkin nu mai pot să aibă speranță și siguranță de victorie când ved că în șase săptămâni, trupele Ruse au fost bătute de trei ori (1 Maiu la Ialu, 26 Maiu la Kintșu și 15 Iunie la Vafangku) cu toată bravura desfășurată și sacrificiile făcute...

ACADEMIA ROMÂNĂ.

CONCURSURI PENTRU PREMII.

1904

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Urmare și fine.)

Autorii vor avea în vedere și următoarea programă întocmită de Academie:

1. Mamele mai tuturor ființelor viețuitoare de pe pământ își alăptează și cresc singure puil lor. Așa trebuie dar să facă și toate femeile cu copiii lor. Femeia care nu-și apieacă singură copilul nu e mamă adevărată.

2. Copilul se poate încredința îngrijirii unei alte persoane, doicei, numai când mama e bolnavă și nu-l poate alăpta singură fără pericol pentru sine sau pentru copil. Condițiunile ce trebuie să întrunească doica anume ca: să fie de aceeași naționalitate și religie, să fie pe deplin sănătoasă, morală, fără deprinderi rele, etc.

3. Părinții trebuie să privegheze neîntrerupt la creșterea copilului, care nu e bine să fie lăsat în seama doicei sau numai în a servitorilor. Simțul părintesc trebuie ținut tot-deauna viu în mintea copilului.

4. Când copilul începe a pricepe și a vorbi, părinții îl vor însuși iubirea și respectul de tată și de mamă, aducându-l în același timp la cunoștința și credința că pe lângă ei mai e un părinte, mai mare și mai puternic, Dumnezeu, care ține pe toți. În legătură cu acestea și treptat, vor învăța pe copil să iubească și să respecte și pe creșcătorii, învățătorii și binefăcătorii săi, precum și pe toți cei mai vrednici decât el, de ori-ce treaptă, numai de omenie să fie.

5. Nu-l vor permite nici odată și sub nici un cuvânt fapte rele sau vorbe reprobabile de morală și de buna-cuviință. Muștrările ce vor fi siliți a-l face vor fi cumpătate: de asemenea pe depele cari nu vor fi dintr'odată, aspre, ci treptate și în raport cu greșeala.

6. Când copilul se va face mai mare, controlul va fi îndreptat și asupra vieții afară din casă.

7. Părinții sunt datorii a învăța pe copil să fie cumpătat, strângător, filantrop și cu durere și milă față de ce nevoiași și de instituțiunile de binefacere. Il vor învăța preceptele Sf. Evanghelii și respectul legilor.

8. Părinții vor mai deprinde copilul a vorbi la început numai limba maternă, învățarea și cultivarea altor limbi putându-se face mai târziu.

9. Il vor învăța de asemenea să iubească pe semenii săi. Să iubească patria, să o apere la nevoie și să-l aducă serviciul cât va trăi.

10. Pentru a isbuti însă în toate acestea, părinții vor trebui să premeargă cu exemple bune, să nu facă sau să vorbească nimic din ce ar putea să fie dăunător copilului, și să aibă totdeauna în vedere că iubirea și respectul nu pot fi câștigate sau menținute, dacă nu sunt observate de amândouă părțile.

Premiul este 8500 Lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuielile de tipărirea scrierii (de minimul 30 coale de tipar garmond), în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei.

Terminul prezinzării manuscriptelor la concurs este până 1 Septembrie 1913.

Notă. — Manuscriptele lucrărilor puse la concursurile premiilor sub N-rii VIII—XXX se vor prezenta anonime, purtând o deviză, care va fi reproducă pe un plic sigilat cuprinzând numele concurentului.

Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările ce se vor premia.

Premiile se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenții sunt obligați a arăta totdeauna în scris pentru care anume premiu prezintă lucrările la concurs.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Iunie 1904.

— Monarchul pentru săracii din Capitală. Monarchul a dăruit din caseta Sa privată 10.000 coroane săracilor din Capitală.

— MM. LL. Regele și Regina româniei împreună cu AA. LL. RR. Principii moștenitori, au plecat luni dimineața, cu un tren special la Sinaia, unde își vor lua reședința de vară. Dl Dimitrie Sturdza, președintele consiliului de ministri, a luat și d-sa loc în trenul regal. Conform dorinței suveranului, plecarea nu s'a făcut cu paradă obicinuită. Nu erau pe peronul gării la plecarea suveranilor, decât miniștrii Ioan Brătianu, Spiru Haret, V. Lascar, M. Porumbaru, dl colonel Hiotu, comandantul pieții, și alte câte-va persoane oficiale.

— Omagiul Regelui Carol. La 18 Iunie va sosi la Sinaia o deputație a regimentului 2 de dragoni al gardei, în garnisoană la Berlin, spre a remite M. S. Regelui o fotografie a întregului corp ofițeresc al regimentului, fotografiați calări.

Delegația se compune din d. colonel Bartsch von Sigsfeld, comandantul regimentului, căpitanul von Lena și locotenentul von Levetzov.

Se știe că M. S. Regele a făcut parte din acest regiment înaintea chemării Sale la tron.

— Emigrările din Europa. Se constată, că emigrările s'au împușinat în mai toate statele europene, afară de Austro-Ungaria în care cresc. Astfel din imperiul britanic (Anglia, Scoția și Irlanda) emigraseră în 1871 în total 192.751 locuitori, în 1898 au emigrat numai 140.644; din Germania emigraseră în 1871 în total 76.224 locuitori. Dintre toate Italia dă cel mai mare contingent de emigranți, anume în 1898 a atins cifra de 139.118. Din Austria au emigrat în 1871 în total 9205 loc., în 1898 a atins cifra de 23.118. Din Ungaria în 1871 numai 294 loc., pe când în 1898 au emigrat 22.149. În 1903 au emigrat din Italia 230.622; Austro-Ungaria 206.011, pe când în 1902 au emigrat numai 171.989; din Rusia 130.093, aci au scăzut; Germania 40.086 în creștere; România 9310, în creștere. În Spania, Serbia, Bulgaria, Turcia, emigrările cresc. Astfel din Turcia în 1902 au emigrat numai 187 locuitori, pe când în 1903 au atins cifra de 1529.

— Intilnirea regelui englez și a împăratului german. Din Londra se vestește, că regele Edvard a călătorit Joul la 3/10 din Londra la Port-Victoria, unde se va imbarca pe Yachtul regal. Regele este însoțit în călătoria sa la Kiel de o mare suită, din care fac parte primul lord al admiralității *Earl of Selborne* și directorul secției de informațiuni a admiralității prințul *Ludovic Battenberg*. Timpul petrecerii regelui la Kiel încă nu este stabilit, se crede că va fi mai lung de o săptămână.

— Bustul lui V. A. Urechie. La 29 Iunie se va face inaugurarea bustului lui V. A. Urechie, ridicat în piața publică din orașul Dorohoi, din inițiativa *Ligei Culturale* locale. La această solemnitate vor asista delegați dela toate secțiunile *Ligei Culturale* din țară.

— Conte Nigra la Monarch. Din Viena se anunță, că regele a primit azi în audiență privată pe contele Nigra, fostul ambasador italian. Ambasadorul a predat apoi Maiestății Sale actul guvernului său și totodată a mulțumit pentru distincțiunea, ce i-s'a făcut din partea Monarchului cu ocaziunea luării sale de adio. Conte Nigra a fost ieri seara invitat la prânz, împreună cu prințul de Avarna și membrii legațiunii.

— Agata Bărsescu la Lipsa. După succesul ce l'a avut în vremea din urmă pe diferite scene din Austria și Germania, Agata Bărsescu a jucat de curând la Lipsa, pentru prima oară la Lipsa, bătrânul oraș al artelor.

A pășit pe scenă cu energia-i cunoscută și deși impresia lăsată de d-na Poppe, cunoscută artistă dela teatrul Imperial din Berlin, era proaspătă încă, truediana noastră a stăruit un entuziasm de nedescris.

După prima reprezentație, a doua zi repetiția de dimineață lume necunoscută veni pe scenă, și o felicita. Vă puteți închipui farmec au astfel de manifestații, de admirație pentru sufletul unui artist!

Fără nici o reclamă, a fost destul să joace prima seară și să se ducă zvonul, și la a doua reprezentație sala era înțesată. Aplauze și flori... flori, o primă-vară întreagă. Audiența română, însuflețită ca totdeauna, i-a arătat un coș împodobit cum nu se mai poate mai frumos.

A jucat Messalina, Odetta, princesa Elena din Don Carlos, și Marioara, înduioșătoarea vestă dela munte de Carmen-Sylva. A doua urmă a fost jucată întreagă, trei acte, cum e scrisă în original, și a lăsat o impresie adâncă în public.

Ce vreți? S'a urnit până și bătrânul Adolf de Gotschall, cunoscutul autor al Căminului Howard, și i-a dedicat artistei un foileton în „Leipziger Tagblatt“. Iată ce spune.

„Agata Bărsescu e o româncă plină de foc și de energie. Messalinei nu i-a lipsit temperamentul sensual. Și în actul din urmă când îl întinde mâna lui Silius, artista nu numai sinceră beție bacharată, ci și închinarea stăpânei ambițioase, care-l aruncă în suferință slab, fără să-l pese de lumina de opinie publică. Se observă pe ici pe acolo ușoară nuanță străină în vorbă, fără ca aceasta să altereze cătuși de puțin genialele ei prestații. Agata Bărsescu e o truediană „de sânge“ și înalta părere pe care a lansat-o Ag. Wibrand despre talentul său, s'a adevărat prestațiile ei de ieri.

„De cât-va timp a dispărut de pe oscarul bunei germane. Faptul că a revenit și a jucat aici la noi, e un eveniment demn de amintire“.

Bătrânul autor i-a încredințat artistei o eșarfă nouă „Rbha“, rugându-o s'o studieze și s'o joace cu ocazia unei reveniri la Leipzig. „M'am simțit nespuns de bine aicea și m'am fost înconjurată de dragostea tuturor, și de plecare d-nei Bărsescu.

„La teatru găsim flori și inimă simțitoare acasă la otele, când mă reîntorceam, găseam eșarfă flori, pe cari mi-lea duceau în lipsa mea. Mi-a devenit drag orașul acesta și n'am uitat nici-odată“.

— O contesă maghiară despre luptele taurilor din Budapesta. Cetim în „Magyarország“ următoarea epistolă a contesei veduve Károlyi trimise căpitanului suprem Rudnay Bély la capitală. În aceasta epistolă nobila contesă membră a societății pentru apărarea animalelor roagă pe căpitan să interzică jocurile bătăle cari strică și mai mult faima Budapestei și rump în măsură atât de mare moravurile altcum disolute ale Gomorei maghiare. De înțeles că această epistolă este numai tot o urechia surdului. Dăm aci epistola din care în cuvânt:

Ilustre d-le Căpitan! Ca membră a societății pentru apărarea animalelor, Vă rog pectuos să binevoiți a face, ca maltratarea și tortura aceea de animale, poreclite de lupte taurilor să nu mai fie repetite în capitala noastră ci să încete. În primul rând este datoritatea strităților Voastre a griji de bunul renume frumoasei noastre capitale, căci jocurile de stea dure și de înșelăbăticire numai mai compromit orașul nostru. Este regretabil, cercurile înalte află plăcere în ele, dar și acestora cel puțin n'au așa (?) rea influență asupra poporului. Publicul cult se delectează mai mult în dexteritatea și forța bărbătească. Capitala n'are nici un folos de acest fel, căci nu cred că o străină măcar venit la noi de dragul acestui spectacol convinsă, că presa mai onorabilă din țară culte va timbra aspru capitala noastră, și merită, dacă aceste jocuri vor fi continue.

Tótmegyer, 20 Iunie 1904.

Cu deosebită stimă: Véd. cont. Károlyi născ. cont. Fanny Erdődy.

— **Excursiune de studiu** 30 studenți unguri ai Academiei orientale din Budapesta au sosit ieri în Constanța. Ei au vizitat orașul. Mâine pleacă pe Dunăre până la Giurgiu, de unde prin București spre predeal se vor întoarce acasă.

— **Reunirea meseriașilor și comercianților din Sebeș „Andreiana“** da *Trei reprezentări teatrale* pentru popor. În Duminicile de 6 Iunie, 3 Iulie și 10 Iulie 1904 în pavilionul de vară dela hotel „Central“.

— **Miscarea populației României în 1903.** După ultima statistică, publicată în „Monitorul Oficial“ de ieri populația probabilă a țării la finele anului 1903 era de 6.292.032 locuitori. Tot după această statistică în cursul anului 1903 s-au contractat în țară 54.788 căsătorii, ear divorțurile au atins cifra de 1670. Nașterile au fost în număr de 252.242 copii, din cari 130.114 băieți și 122.128 fete. Din numărul acesta copii legitimi sunt 237.712, ear nelegitimi 24.530. După protecțiuni născuți se împart în 238.800 supuși români, 1081 supuși străini și 8361 fără protecțiune. Numărul deceselor se ridică la 156.008, din care 81.852 bărbați și 54.150 femei. După naționalitate morții se împart în 148.055 supuși români, 3147 supuși români, 3147 supuși străini și 4806 fără protecție. Escedentul născuților asupra morților se ridică la 96.234 unități, ceea-ce reprezintă cifra cea mai înaltă ce s'a înregistrat până acum în demografia țării.

— **Ură ungurească.** „Budapești Hirap“ e un ziar de frunte al Ungurilor. La gazeta aceasta, jidovi sunt mai puțin decât la celelalte, cari toate sunt jidovești. Că jidovii scriu împotriva noastră din ură, asta nu va să zică nimic, pentru-că la idan nimic nu e sincer: nici dragostea nici ura. Dar ce ură adâncă nutrește față de Români, Ungurii dela „B. H.“ căroră li silă să ne și numească pe nume „Români“ ci ne numesc tot „valahi“, se vedează și din următoarele șire ce le scoatem dela ei, în care să vede, cu câtă simpatie scriu despre un ucigaș fiind-că e Ungur și pe care sunt iluzii a-l estrada Valahilor, pentru-că a omorât. Dar să-l lăsăm pe dinșii să vorbească:

— **„Fiu maghiar — dezentor valah“.** Inainte cam de treizeci de ani, a emigrat în Valahia (țara Românească) un om cu numele *Pozsony János*, care apoi și-a pierdut cetățenia maghiară. „Pozsony“ a avut un băiat *János*, așa a devenit odată valah pentru greșala tatălui său. Tinărul *Pozsony János* servia în Ploesti la vânători. Nu e mult l-a încredințat cu paza soldaților robi el comod de tot și-a pus arma la picior, în loc să o țină pe umăr. Asta a observat-o un oficer, a luat pușca din mână și l-a lovit cu ea. *Pozsony*, care nu era obișnuit să trateze și cu dînsul a și cu soldatul valah, a smuls arma din mână fierului și l-a tocat de vre-o câte-va ori în cap superiorul său, lăsându-l mort. Când i-s'a pus mânia, atunci a văzut numai, ce a făcut. A rămas armă, dar în haine militare a fugit. O săptămână întreagă s'a ascuns în munți, trăind cu rădăcini. Înșirăit s'a scoborit în Brașov, unde poția l-a deținut. Fiind-că a comis omor, e sigur, că va trebui estradat Valahilor.

Ge păcat, căci deși ucigaș dar e Maghiar, apoi ce, a omorât un Valah...

— **Rectificare.** În prospectul stațiunii balneară al Tușnadului, alăturat ca supliment la ziarul nostru, s'a strecurat o esențială greșală, dicându-se înălțimea cu 165 în loc de 656 metri este nivelul mării. Rectificăm greșala de o identă însemnătate.

— **O mamă bestială.** În apropiere de Modula, cum se anunță din Viena, s'a dat de urma unei oribile crime. A fost adevărat deținută o proprietară de pământ cu numele *Ana Eitner*, fiind asuprită, că și-a otrăvit toți 6 copii. Cinci copii au murit astă-iarnă și astă-primăvară și a murit Duminecă a murit și al șaselea. În urma

șoaptelor vecinilor, autoritățile au pornit certare, ear medicul a constatat, că micul nevinovat a murit de otrăvire cu acid sulfuric. Tribunalul a ordonat în urma acestei descoperiri exhumarea cadavrelor, ear mama bestială a fost aruncată în temniță.

— **Catastrofa de pe vaporul General Slocum.** Din New-York i-se telegrafează lui „*Berliner Lokal-Anzeiger*“, că numărul de pân'aci al jertfelor scoase este de 805, dar că mai lipsesc cel puțin 300 cadavre. În fie-care zi se descoperă nouă jertfe; la perirea vasului adevărată familie întreagă au perit, a căror dispariție o înșinuă rudeniile, vecinii ori cunoscuții, ori acel comercianț, dela care respectivul nenorocit voiau se cumpere. Așa s'a aflat ieri, că și o veduvă cu numele *Weber* a luat parte la excursiunea fatală împreună cu 5 fi ai săi și de atunci nu a mai fost văzută. Comisiunea cercetătoare a stabilit numărul jertfelor la 1100.

— **Un spion englez deținut în Franția.** Din Paris se vestește, că acum iar s'a dat de urma unei trădări. Un Englez, care voia să pună mână pe planurile forturilor dela Brest, a fost deținut în *Querhonne* lângă Brest. Numele celui deținut este *Ellis*, și de 4 luni a locuit în *Quessant*, de unde făcea zilnic excursiuni la forturile dela Brest, despre cari făcea schițe și desemnuri. Cu ocaziunea deținerii sale a mărturisit, că este privatier, care tot-deuna vine în vilegiatură în Franția. Perchisițiunea făcută la domiciliu însă a scos la iveală, că era în legătură cu guvernul din Londra și Berlin. Că ce importanță aveau hărțile, desemnurile aflate la el, în privința asta guvernul francez nu dă nici o deslușire.

— **Scrisoarea atentatorului Schaumann către Tarul Nicolae.** Ziarul „*Aftonbladet*“ din Stockholm publică în numărul său dela 20 Iunie copia scrisorii lui *Eugen Schaumann* adresată Tarului Nicolae. *Schaumann* avea originalul în buzunar, când a săvîrșit faptul. Scrisoarea este de următorul conținut:

„Maiestate! Cu ajutorul procuratorului M. Voastre și al senatului Finlandei, care fără să respecte dreptul și legea, ascultă orbește de ordinele generalului *Bobrikow*, guvernorul general *Bobrikow* a isbutit a crea aici în țară o desăvîrșită învîlmășală și privațiune de drept.

„Prin minciuni și expunerii false, guvernorul general și ministrul *Plehve* au reușit a îndupleca pe Maiestatea Voastră să dați ordine și să luați decisiuni, cari se împotrivesc legilor, pe cari Maiestatea Voastră ați făgăduit, când v'ați urcat pe tron că le veți păzi cu tărie și neștirbite.

„Deregătorii cei mai credincioși și mai pricepuți al țării se destitue fără cercetare legală și fără judecată, și în locul lor se numesc niște ignoranți, vînători de noroc, indivizi decăzuți, precum și persoane, cari după legile țării nu au dreptul a ocupa funcțiuni de stat.

„Cetățenii cei mai inteligenți și mai fideli sunt arestați și exilați. Siguranța libertății personale nu mai există.

„De vreme ce ministrul, care V'a referat afacerile privitoare la marea principat Finlanda, nu este Finlandez, nu cunoaște datinele și legile țării și are interese comune cu generalul *Bobrikow*, Maiestatea Voastră nu puteți ști nici cum este adevărata noastră situațiune, nici ceea-ce ordonă legile țării.

„Find-că nu este nici o speranță, că într'un timp, ce s'ar putea prevedea, ar ajunge la Maiestatea Voastră o expunere a adevăratei situații și că generalul *Bobrikow* să fie revocat, nu rămâne alta, decât să recurgem la legitima apărare și să încercăm a-l repune. Mijlocul este violent, este însă unicul mijloc.

„Cu ocaziunea aceasta îmi jertfesc eu viața cu mâinile mele, spre a încerca a convinge încă și mai mult pe Maiestatea Voastră, că în marea principat Finlanda, ca și în Polonia și în provinciile dela marea de est, precum și în întregul imperiu rusesc sunt multe neajunsuri. Hotărîrea am luat-o singur după matură chibzuire.

„Maiestate! În fața morții jur pe Dumnezeu, că nu e conspirație la mijloc, și fiind-că cunosc inima cea bună și nobilele intențiuni ale Maiestății Voastre, Vă rog numai de un lucru:

Să vă procurați informații sigure asupra adevăratelor stări ale imperiului, cu deosebire ale Poloniei, Finlandei și provinciilor mării de est.

„Semnez cu cea mai profundă venerațiune.

Cel mai umilit și mai fidel supus al Maiestății Voastre *Eugen Schaumann*.

— **Cronie în St. Louis.** Celebrul zdrobitor de Englezi, generalul *Cronie Dumineca* trecută seara a „pășit pe scenă“ cu trupa sa la expoziția din St. Louis, și cum se vestește din New-York, cu succes neașteptat. 15.000 de spectatori au privit cu interes simulația mișcărilor strategice ale Burilor și Englezilor din recentul războiu sud-african, „interpretată“ de două trupe de Burii fie-care din câte 200 membrii. Intre acești simulanți erau în partea cea mai mare soldați, cari au luat parte la lupta dela *Colenso*. Scena primă a reprezentat scăparea lui *Devett*, lupta dela *Colenso*, capitularea lui *Cronje* la *Paardeberg*. Reprezentația a avut efect colosal asupra publicului spectator, care a resplătit cu aplauze și manifestațiuni spontane de entusiasm și complăcere generalilor *Cronie* și *Villioen*, cari au „creat“ admirabil. Nici nu e mirare, doar au avut timp și ocaziune să-și „studieze bine rolurile“.

— **Procesul pentru vătămare de onoare al ducesei de Oldenburg.** Din Braunschweig se anunță, că ieri s'a pertractat procesul pentru vătămare de onoare al ducesei de Oldenburg *Sofia Sarolta*. Antecedentele procesului sunt următoarele; Ducesa *Sofia Sarolta*, fiica marelui duce de Oldenburg ani de a rîndul a nutrit sentimente delicate față de un baron cu numele *Plettenberg*. Când lucrul a ajuns la urechile marelui duce, baronul a fost transferat la legațiunea germană din Washington, ear pe ducesă a trimis-o în călătorie la *Nizza* și *Italia*. Ducesa însă nu voia să renunțe la baron, și astfel marelui duce anul acesta prin *Martie* a mers la Washington, unde a conferat cu baronul. Că ce a fost subiectul convorbirii lor, nu se știe.

Acest cas l-a adus în publicitate redactorul ziarului „*Braunschweigische Landeszeitung*“, *Dr. Sierke* comparând purtarea ducesei de Oldenburg cu a ceea a ambelor duce a familiei marelui duce de *Strelitz*. Această comparațiune a dat apoi ansă la proces. Curtea de Oldenburg anume în alusiunea la cele două ducese de *Strelitz* a simțit intențiune ofensatoare, intențînd astfel proces contra redactorului ziarului. Redactorul a primit răspunderea pentru articol, negînd că ar fi avut intențiunea de a ofensa pe ori cine; el voia numai să i-a notă de un cas, în general cunoscut. Procurorul a relevat în rechizitoriul său mai ales alusiunea la ducesele de *Strelitz*, zicînd, că este imposibil, ca un publicist să nu știe face deosebire între simpatiile unei femei față de un bărbat și între un pas de greșală directă morală. Martorii de altcum toți au desmîniț fama răspîdită despre dînsa cum și-a permis *Sierke*. Procurorul a propus a pedeapsă temniță de 6 luni, tribunalul însă l'a condamnat numai la 4 luni, acordînd ducesei dreptul de-a publica sentința în mai multe ziare germane.

— **O nouă expedițiune la polul nordic.** Domnitorul iubitor de științele naturale al micului principat Monaco, cum se vestește din Paris, voește să organizeze o expedițiune cu scop de a pătrunde la polul nordic. Pentru a discuta asupra pregătirilor ce sunt de a se întreprinde, a convocat în palatul său din Paris la o adunare pe mai mulți savanți francezi și germani. Adunarea a fost de părerea, că punctul cel mai potrivit pentru plecarea expedițiunii este orașul norvegian *Tromsø* ori *Vargö*. Ca direcție, ce expedițiunea ar avea de urmat, ancheta savantă a propus, ca expedițiunea să pătrundă mai întâi până la peninsula *Tamyr* care formează punctul cel mai nordic al Siberiei, ear de aici să nisuiască să ajungă la insulele *Liakor* ori *Benett*, unde s'ar erna. Cu ivirea primăverii s'ar putea urma călătoria, avînd a se căuta drumul, pe cari se află fărîmăturile vasului *Jeanette*, răpite de curent spre Nord! Din cauza siguranței mai mari, expedițiunii ar trebui să urmeze două vase, cari ar avea să fie în legătură telegrafică optică unul cu altul. Președintele societății franceze pentru oceanografie, *Benard* evaluează speșele expedițiunii la 1 1/2 milion franci, calculînd pentru un restimp de 3 ani de călătorie. La această desbatere asupra apropierei de polul nordic, a luat parte și principele de Monaco.

— Asasinii lui Eremita achitați. Frații Sibul care asta loamnă, ziua la amiază, au omorât pe stradele Chichindei-mari pe deputatul Eremita, au fost achitați eri de Curtea cu jurați din Budapesta, înaintea căreia li-s'a pertractat procesul. Ucigasii au consternat Curtea cu povestea tristă a vieții lor, pe care a nefericit-o Eremita. Sentența a produs mare senzație în țeara înragă.

PARTEA LITERARĂ.

Testamentul meu.

de Benedek.

Dar dacă ți-ai fi vorbit ast-fel, te-ai fi putut lua de soție, fără ca să-mi vezi când-va părinții. Da aceasta ai fi putut-o face, dar chiar aceasta-l, ce nu voesc s'o fac.

Oh! Margaretă, dacă ai fi auzit acești bătrâni încărungiți, când ne dasem în vorbe despre căsătoria mea!

Nici când nu-mi voi vedea nora, suspina bătrâna mea mamă. Dar încă nici eu — muere — și mai adăoga bătrânul, — în răstimpul ce privirea-i onestă se odihnea asupra mea. Fiule eu știu, că tu din casă mare domnească îți vei lua soție. Noi suntem oameni simpli. Nu poftesc să mi-o arăți. Ni-e destul, dacă-ți vom auzi de veste. Destul de vom ști că ești fericit. De-ar ști, dacă ar vedea soția ta, că ești copilul unui țaran sărac, doară nici că ar mai avea atragere către tine. Și așa suntem aproape de groapă. Fiule, nu o aduce acasă. — Nu, nu, și eu așa zic. O deși mi-ar plăcea să o ved, — suspina bătrâna. Numai odată să-l pot săruta fața-i albă ca zăpada. Dar mamă, că încă nici nu sunt însurat. Apoi să știți ziceam eu, soția mea nu va fi așa domnoasă. Va iubi, și va dori să vază părinții bărbatului său.

Omul ăsta urât și muieră asta sbârăcită, — zicea cu dulceață bătrânul. — Că doar' și acum se mândrea, nainte de asta cu 30 ani multe femei priveau pe furis la mine. Încă și damele, — nu-l așa muieră? Dar și mamă-ta a fost o frumusețe. — Și acum sunteți frumoși d-voastră, scumpul meu bătrân.

Și într-adevăr, dragă Margaretă, așa de frumoși sunt părinții mei. Dacă i-ai vedea odată, numai odată. Și casa și curtea! Grădina cu flori de dimineața până seara își perd vremea prin curte, prin grădină. Tot despre mine și despre d-ta vorbesc. Despre prea frumoasa d-șoară pe care Nicolae o va lua de soție. Pe care ei nici când nu o-au văzut, și nici nu o vor vedea poate. Dar ca și cum ar vedea-o plutind pe dinaintea lor cu părul auriu. În nopțile lungi de iarnă, nici că-și închid ochii. Dormi muere?... Nu bărbate, nu. Nu pot dormi. Nici eu. La copil ți-e gândul așa-i? La el bărbate, la el, și la nora.

Deja în bărbatul lor și sus bătrâna și trece în odaia vecină. Aceasta-i odaia tinerilor. Aici suflet de om nu intră afară de bătrâni. Bătrâna de ani întregi o tot mobilează, aranjează, și o înfrumusețează. Pe canapeaua de lemn, pe masă, pe paturi, pe lăzi în tot locul velințe ce-i drept vechi, dar așa de frumos toarse și țesute de mână ei. În mijlocul mesei într-o garafă nici nu se vestejesc florile. Cele două ferestre ase-menea-s cununi de flori. Toate de bătrâni împletite.

Apoi pe zi de sute ori ies pe poartă și privesc dealungul străzii. Dar dacă odată ne vom trezi cu ei! Nici epistolă nu vor scrie numai vor fi aici. Veniți, numai, veniți, chiar și împărăteasa ar putea locui în aceea odaie.

Margaretă! Acești-a părinții mei. Zilele din urmă ale acestora voiesc eu să le înseninez.

Te iubesc Margaretă, cu amorul unui bărbat cinstit. D-ta ești prima, mica și ultima mea iubire. Dar dacă ai fi silit să aleg... Margaretă, scumpă Margaretă! Nu mă lăsa să fiu această propoziție.

Acuma, acuma răspunde-mi: pot să vorbesc cu mama d-tale? Numai într'un cuvânt cer răspunsul: *da sau ba*.

Îți sărut mâinile.

(Va urma).

Nicolae.

Felurim.

— Cele 10 porunci ale fumătorilor. Un medic francez prescrie fumătorilor următoarele reguli pentru ca să poată fuma nesupărați de excesele tutunului.

- 1) Nu fumați țigări tari;
- 2) Nu fumați de cât țigări bune,
- 3) Nu fumați nici odată jumătatea a doua a țigării, fără de țigaretă, fie ea de lemn sau de chichlibar;
- 4) Când se stinge țigara nu o mai aprindeți, aruncați-o;
- 5) Nu stați în localurile pline de fum de tutun;
- 6) Nu țineți tutun în gură, nici nu roadeți mucus țigării;
- 7) Puneți în țigaretă un tampon de bumbac. Nicotina se oprește în bumbac și nu intră în gură;
- 8) Nu fumați pe nemâncate, adică pe stomacul gol, cum se zice;
- 9) Țineți instrumentele de fumat, totdeauna în cea mai mare curățenie;
- 10) Fumătorii din pipe și lulele să preferă țevile lungi. Se recomandă norghilele, mai cu deosebire ca igienice.

Acesta e codul de care trebuie să se ție fumătorii, în interesul sănătății lor.

*

Soia și alte plante necunoscute în Europa. Se știe că de câți-va ani s'a introdus în Europa planta soia, de mult cunoscută de Japonezi și Chinezi și a cărei întrebuințare și foloase sunt cunoscute și la noi.

Se fac mari eforturi ca să se răspândească cultura soiei, un fel de fasole din care Japonezii fac un sos, shoyou, și brânză, și alte alimente hrănitoare. Tot din soia se face un ulei foarte bun.

În Extremul Orient se cultivă multe alte plante necunoscute la noi și care produc un aliment excelent. Astfel sunt un fel de plante cu tubercule, cu bulbi, sau cu rizomi: crini, iris, a căror parte din pământ, bogată în feculă, dă un aliment foarte apreciat.

Sunt multe plante de ape stătătoare care ar folosi la îngrășatul pământului.

ECONOMIE.

Arad, 25 Iunie.

Secetă în România. Guvernul a hotărât de a veni în ajutorul populației rurale din regiunile bătute de secetă și ale căror vite nu au nutreț. În acest scop ministerul de interne a dat ordin prefectilor, cărora le-a pus la dispoziție sumele necesare, de a cumpăra meiu și fân și a le împărți sătenilor care au făcut cereri. Meiul va servi spre a fi sămenat pe pământurile devenite disponibile în urma pierderii grâului.

Fânul s'a luat din părțile muntoase ale țării, unde se găsește în belșug, s'a presat și transportat în regiunile unde se simte lipsă.

Atât fânul cât și meiul au fost cumpărate în țară, prin prefecti.

Distribuirea se va face prin intermediul Băncilor populare, care să garanteze suma dată de Stat.

Meiul ca și fânul vor fi date țăranilor pe costul lor. Băncile populare, nu vor avea dreptul să preleveze asupra lor de cât o dobândă de 4 la sută asupra valorii mărfii.

Pentru plată, Băncile se vor înțelege cu țăranii care vor semna polițele.

Inspectorii comunali sunt însărcinați să supravegheze operațiunea distribuirii,

asa ca ea să fie făcută în modul cel conștiincios.

Măsurile luate de guvern, în vederea secetelor, au început să fie executate în multe județe. În același timp s'a permis țăranilor să-și ducă vitele la păscut în durile Statului permițându-le tot-odată și facă frunzare pentru iarnă.

INSERTIUNI și RECLAME.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poșta Brunn Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, electrice, de aer de soare, massage, etc. sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informații mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și dicul stabilimentului: Dr. Marius Sturm.

Zi de zi primește d-l Albert M. inventatorul crucii magneto-electrice R. B. N. 86967, uimitoare scrisori de prisă. Astăzi suntem în poziție d'a puti o nouă scrisoare: St. d-le Müller! R. B. Nr. 86967. ce mi-ai trimiso, a efect uimitor. Iubita mea soție — după scurtă folosire a aparatului d-tale — vindecat cu deservire dintr'o acută boală de piept și plămâni. Te rog să primești mulțumită mea pentru această cruce făcătoare. Cu stimă și salutare: Iacov blănar în Futtak. — Precum va ști public, crucile aceste se întrebuințează cu succes în contra reumei, podagrei, influenței, migrenei, și se pot comanda la inventatorul ei, la domnul Albert M. Budapest V, Vadasz utca Nr. 42/K.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a
Fraților Bert
(Berta-Testvérek).

Arad, Andrásy-tér
Telefon 386. Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de medii diferite instrumente, în ferări pentru și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și ding de primul rang. Mașine (sparher) pentru bucatării de Olanda elegante, speciale pentru economia de casă, dulapuri ghiață.

Arme Jeralah și Piper, puște pentru vânătoare. Monopol de vânzare a coaselor de oțel rabás Béla și a pompelor de stropit peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani.

Instrumente de vierit etc.
Foarfece engleze Solingene veritabile, și filuri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI“
Pe seama ținuturilor su
unga e unicul deposit al
strului de argint: VEN
pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pe prețurile ieftine de zi. Nr. 21

Editor-proprietar: George Nield
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirianu.

Bani!

**Întreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în
timpul cel mai scurt**

Împrumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensi, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în
funcțiune se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de **10, 12, 15 și
20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.**

241

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

epistolele de recercare este a se serie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii impliniți în serviciu. Astfel de împru-
mături se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit
împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Împrumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

aliquidam **împrumuturi hipotecare** până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case, mai mari de
chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirii și extrasag de pe cartea
funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și tim^{e m}ua pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Întreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca, 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA ÎMPROTOCOLATA.

P. T.

Am onorul a Vă face cunoscut, că în urma extinselor mele legături sunt în stare de a mijoci împrumuturi (amortisări pe lângă interese) de 4.3%, 4.5% și 5%

cu plătire pe

15, 20, 25, 30, 40 și 50 ani

pe posesiuni mai mari sau mai mici și pe case de chirie dela oraș cari împrumuturi sunt a se plăti în rate de jumătate an; în rate se cuprinde capital și interese.

Sunt în legătură continuă atât cu institutele de bani din provincie, precum și cu toate cele din Budapesta prin ce sunt în stare a mijoci împrumuturile foarte ieftin și în timp scurt, precum și de a le plăti fără ori-ce detragere.

Spese preventive nu sunt, honorarul meu după tocmeală să plătește ulterior, atestatele cu spese nu sunt de lipsă, numai extrasul autentic al cărții funduale și coala de cataster se recere; servesc prompt în ori-ce direcțiune cu deslășire.

Provocându-mă tot odată la lucrul cunoscut de toți, că în ani din urmă interesele împrumuturilor amortisabile au scăzut foarte, mai ales le stă în interes celor ce au îngreioate imobilele cu împrumuturi vechi scumpe, că acestea să le schimbe cu împrumuturi nouă ieftine, cu atât mai tare că trecând cu vederea chiar, că aceste împrumuturi prin convertire să fac fără timbru și taxă, cu așa de mari avantaje, încât solvirile anuale aduc o economie considerabilă; notez că aceste avantaje le dovedesc numerice tuturor stimaților mei clienți, cari se adresează la mine.

Atrăgându-vă atențiunea asupra celor de sus, Vă rog tot odată, ca la cas de lipsă să Vă folosiți de mijlocirea mea, când P. T. D.-Voastră Vă veți convinge, că din împrumuturile câștigate prompt veți avea avantajii foarte însemnate.

Rog a se aduce extrasul cărții funduale.

Cu deosebită stimă:

HERZOG SÁNDOR

ARAD, Strada Weitzer János (Templom) Nr. 15, ușa 7.

Este pretutindeni cunoscut că în marele magazin de ocaziune al lui

REINER S. SÁNDOR

ARAD, Piața Libertății Nr. 15 (Sabadság-ter) de lângă cafeneaua Fiume

au sosit 15,000 m. mătăasă de deosebită calitate care de care mai frumoasă

și anume:

Mătăasă Ponge, metrul 69 cruceri.

Mătase Tafft colorată pentru bluze, metrul 87 cruceri.

Mătase Douchesse, metrul 85 cruceri.

Mătase moire, louzine, ajour în deosebite chipuri executate

5000 părechii mănuși de Praga p. Dam

Cumpărarea nu este obligată, privirea e gratuită, așa că ori-cine se poate convinge cu această ocaziune despre frumseța miraculoasă și ieftinătatea mărfurilor.